

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

14 липня 2022 року

Київ

№144

Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України

Відповідно до статей 7, 15, 56 Закону України “Про Національний банк України”, Закону України “Про платіжні послуги”, з метою вдосконалення порядку залучення грошових коштів або банківських металів на вкладні (депозитні) рахунки вкладників Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Унести до постанови Правління Національного банку України від 03 грудня 2003 року № 516 “Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій”, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2003 року за № 1256/8577 (зі змінами), такі зміни:

1) заголовок постанови викласти в такій редакції:

“Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку”;

2) пункт 1 постанови викласти в такій редакції:

“1. Затвердити Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку (далі – Положення), що додається.”.

2. Унести зміни до Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 03 грудня 2003 року № 516, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2003 року за № 1256/8577 (зі змінами), виклавши його в новій редакції, що додається.

3. Департаменту платіжних систем та інноваційного розвитку (Андрій Поддєрьогін) після офіційного опублікування довести до відома банків інформацію про прийняття цієї постанови.

4. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Олексія Шабана.

5. Постанова набирає чинності з дня введення в дію Закону України “Про платіжні послуги”.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

Інд. 57

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
03 грудня 2003 року № 516
(у редакції постанови Правління
Національного банку України
від 14 липня 2022 року №144)

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
29 грудня 2003 року за
№ 1256/8577

Положення про порядок здійснення банками України вкладних
(депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку

І. Загальні положення

1. Це Положення розроблене відповідно до Цивільного кодексу України, Законів України “Про банки і банківську діяльність”, “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки”, “Про платіжні послуги”, іншого законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку України (далі – Національний банк).

2. Терміни в цьому Положенні вживаються в такому значенні:

1) вклад (депозит) – грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору;

2) вклад (депозит) на вимогу – грошові кошти або банківські метали, залучені банком від вкладника або які надійшли для вкладника на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника;

3) вклад (депозит) строковий – грошові кошти або банківські метали, залучені банком від вкладника або які надійшли для вкладника на умовах повернення вкладу зі впливом установленого договором строку;

4) вкладна (депозитна) операція – операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладника або для вкладника на вкладний

(депозитний) рахунок вкладника в банку на договірних засадах, уключаючи видачу йому ощадного сертифіката;

5) вкладник – суб'єкт господарювання, юридична особа з місцезнаходженням за межами України, яка створена та діє відповідно до законодавства іноземної держави (далі – юридична особа-нерезидент), представництво та інший відокремлений підрозділ юридичної особи-нерезидента, яке/який не здійснює підприємницької діяльності на території України від імені юридичної особи-нерезидента (далі – представництво юридичної особи-нерезидента, яке не здійснює підприємницької діяльності), офіційне представництво, міжнародна організація та її відокремлений підрозділ, що мають імунітет і дипломатичні привілеї (далі – офіційне представництво, міжнародна організація, відокремлений підрозділ міжнародної організації), представництво іншої організації з місцезнаходженням за межами України, яке створене та діє відповідно до законодавства іноземної держави і не здійснює підприємницької діяльності відповідно до законодавства України (далі – представництво іншої організації), відокремлений підрозділ юридичної особи-нерезидента, який здійснює підприємницьку діяльність на території України від імені юридичної особи-нерезидента (далі – відокремлений підрозділ юридичної особи-нерезидента), інвестор (представництво іноземного інвестора на території України) за угодою про розподіл продукції (далі – інвестор) та фізична особа, які внесли/переказали (або для яких надійшли) готівкові (безготівкові) кошти або банківські метали на вкладний (депозитний) рахунок чи які отримали ощадний сертифікат банку України на умовах договору банківського вкладу;

б) ощадний сертифікат банку – цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного в банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання після спливу встановленого строку суми вкладу та процентів, установлених сертифікатом, у банку, який його видав (далі – ощадний сертифікат).

3. Це Положення регулює загальний порядок:

1) залучення банками України та філіями іноземних банків в Україні (далі – банки) грошових коштів або банківських металів від вкладників на їхні вкладні (депозитні) рахунки;

2) здійснення банками України операцій з ощадними сертифікатами.

4. Відкриття і закриття банком вкладних (депозитних) рахунків вкладникам у національній та іноземних валютах або банківських металах здійснюються в порядку, установленому нормативно-правовим актом Національного банку з питань відкриття і закриття рахунків користувачам.

5. Банки встановлюють умови залучення банківського вкладу (депозиту) відповідного виду та оприлюднюють їх шляхом розміщення відповідної інформації в банку в загальнодоступному для вкладників місці та на офіційному вебсайті банку в мережі Інтернет. Ця інформація може додатково розміщуватися банком у засобах масової інформації.

6. Особливості залучення банком грошових коштів або банківських металів на вклад (депозит) регулюються договором та внутрішніми документами банку, розробленими відповідно до законодавства України.

7. Банк самостійно встановлює процентні ставки за вкладними (депозитними) операціями.

Проценти на вклад (депозит), залучений відповідно до договору банківського вкладу, нараховуються від дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів або банківських металів, до дня, який передуює поверненню грошових коштів або банківських металів вкладнику або списанню з вкладного (депозитного) рахунку вкладника з інших підстав.

Банк сплачує вкладнику проценти за вкладом (депозитом) у порядку та строки установлені договором банківського вкладу.

8. Валютні операції/операції з іноземною валютою/операції з банківськими металами (з фізичною поставкою або без фізичної поставки) за вкладними (депозитними) рахунками вкладників здійснюються відповідно до валютного законодавства та нормативно-правових актів Національного банку з питань здійснення операцій з валютними цінностями.

9. Оподаткування доходів від вкладних (депозитних) операцій вкладників здійснюється відповідно до законодавства України.

10. Вимоги щодо створення, зберігання електронних документів та використання цифрового власноручного підпису фізичної особи, електронних підписів під час залучення банками вкладів (депозитів) регулюються Законами України “Про електронні документи та електронний документообіг”, “Про електронні довірчі послуги” та нормативно-правовими актами Національного банку з питань застосування цифрового власноручного підпису, електронного підпису.

II. Вкладні (депозитні) операції

11. Залучення банком вкладів (депозитів) від вкладників підтверджується договором банківського вкладу.

За договором банківського вкладу одна сторона (банк), що прийняла від іншої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла,

зобов'язується виплачувати вкладникові цю суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, установлених договором.

Договір банківського вкладу укладається на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу [вклад (депозит) на вимогу] або на умовах повернення вкладу (депозиту) зі спливом установленого договором строку [строковий вклад (депозит)].

Договором банківського вкладу може бути передбачено внесення грошових коштів або банківських металів на інших умовах їх повернення. Умови цього договору не можуть суперечити законодавству України.

Письмова форма договору банківського вкладу вважається дотриманою, якщо внесення грошової суми на вкладний (депозитний) рахунок вкладника підтверджено договором банківського вкладу з видачею відповідного документа або ощадного сертифіката.

12. Договір банківського вкладу визначає права, зобов'язання банку та вкладника та інші умови, визначені законодавством України, і має бути підписаний сторонами договору (уповноваженими ними особами).

Договір банківського вкладу укладається між банком та вкладником з урахуванням вимог, визначених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та нормативно-правовим актом Національного банку, яким регулюються питання встановлення додаткових вимог до договорів про надання фінансових послуг.

Договір, який укладається банком із вкладником – фізичною особою, може бути підписаний фізичною особою цифровим власноручним підписом.

Банкам забороняється в односторонньому порядку змінювати умови укладених договорів банківського вкладу, зменшувати розмір процентної ставки (крім вкладу на вимогу), за винятком випадків, установлених законом.

Укладення договору банківського вкладу може здійснюватися відокремленим підрозділом банку – юридичної особи за наявності належним чином оформленої уповноваженим особам довіреності на підписання документів.

13. Банк має право укладати з фізичними та юридичними особами договори банківського вкладу на користь третьої особи відповідно до законодавства України. Ця особа набуває права вкладника з моменту пред'явлення нею до банку першої вимоги, що впливає з прав вкладника, або вираження нею іншим способом наміру скористатися такими правами.

Право вимоги на вклад (депозит) належить особі, яка уклала договір банківського вкладу на користь третьої особи, до набуття особою, на користь якої укладено договір банківського вкладу, прав вкладника.

Особа, яка уклала договір банківського вкладу на користь третьої особи, має право вимагати повернення вкладу (депозиту) відповідно до умов договору або перевести його на своє ім'я в порядку, установленому нормативно-правовим

актом Національного банку з питань відкриття та закриття рахунків користувачам, якщо особа, на користь якої укладено договір банківського вкладу, письмово відмовилася від вкладу (депозиту).

14. Банк зобов'язаний для вкладників – фізичних осіб установлювати однакові умови договору банківського вкладу відповідного виду, крім випадків, передбачених законодавством України.

15. Банк зобов'язаний за договором банківського вкладу на вимогу видати вклад (депозит) або його частину та нараховані проценти на першу вимогу вкладника.

Банк зобов'язаний за договором банківського строкового вкладу видати вклад та нараховані проценти за цим вкладом зі спливом строку, визначеного в договорі банківського вкладу.

Повернення вкладнику банківського строкового вкладу (депозиту) та нарахованих процентів за цим вкладом на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, можливе виключно у випадках, передбачених умовами договору банківського строкового вкладу.

Договір банківського вкладу вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу (депозиту) зі спливом строку, установленого договором, або повернення суми вкладу (депозиту), унесеного на інших умовах повернення, після настання визначених договором обставин, якщо інше не встановлено договором.

16. Банк сплачує вкладнику суму вкладу (депозиту) і нараховані за ним проценти:

1) у національній валюті, якщо грошові кошти залучені на вкладний (депозитний) рахунок у національній валюті;

2) у валюті вкладу (депозиту), якщо грошові кошти залучені на вкладний (депозитний) рахунок в іноземній валюті, або на умовах та в порядку, передбачених договором, відповідно до заяви вкладника – у національній валюті;

3) у банківських металах, якщо вкладний (депозитний) рахунок відкритий у банківських металах, або на умовах та в порядку, передбачених договором, відповідно до заяви вкладника – у національній валюті.

17. Банк у разі невиконання (неналежного виконання) вимог договору банківського вкладу про повернення вкладу (депозиту) або його частини зобов'язаний:

1) прийняти від вкладника заяву на повернення коштів (далі – заява);

2) письмово повідомити вкладника у спосіб, установлений договором або внутрішніми документами банку, про дату взяття заяви на облік банком та причини невиконання (неналежного виконання) вимог договору банківського вкладу;

3) взяти заяву на облік за відповідним позабалансовим рахунком.

Банк зобов'язаний виконати вимогу договору банківського вкладу та після повернення вкладу (депозиту) зняти з обліку заяву з відповідного позабалансового рахунку.

18. Банк зараховує грошові кошти або банківські метали на вкладний (депозитний) рахунок суб'єкта господарювання, юридичної особи-нерезидента, відокремленого підрозділу юридичної особи-нерезидента, представництва юридичної особи-нерезидента, яке не здійснює підприємницької діяльності, офіційного представництва, міжнародної організації, відокремленого підрозділу міжнародної організації, представництва іншої організації, інвестора, перераховані з власного поточного рахунку вкладника, і після настання обставин їх повернення, визначених договором банківського вкладу, повертає на поточний рахунок цього вкладника, крім випадків, передбачених законодавством України.

Грошові кошти на вкладний (депозитний) рахунок суб'єкта господарювання або відокремленого підрозділу юридичної особи-нерезидента можуть перераховуватися з його власного платіжного рахунку, відкритого в небанківського надавача платіжних послуг, та повертатися на такий платіжний рахунок після настання обставин їх повернення, визначених договором банківського вкладу, крім випадків, передбачених законодавством України.

19. Банк має право перераховувати грошові кошти на вкладний (депозитний) рахунок вкладника, визначеного в абзаці першому пункту 18 розділу II цього Положення, з його іншого вкладного (депозитного) рахунку, відкритого в цьому банку, лише в разі зміни банком порядку бухгалтерського обліку рахунку цього вкладника, пов'язаної із:

1) запровадженням банком процедури зміни рахунків клієнтів не за їх ініціативою у випадках та порядку, визначених нормативно-правовими актами Національного банку;

2) зміною умов договору банківського вкладу.

20. За вкладним (депозитним) рахунком суб'єкта господарювання можуть проводитись операції, пов'язані з:

1) відступленням власником такого рахунку на користь іншої особи-резидента права вимоги за договором банківського вкладу щодо виплати грошової суми (вкладу) у національній валюті та процентів на неї. Грошові кошти з вкладного (депозитного) рахунку перераховуються на поточний/платіжний рахунок у національній валюті особи-резидента, якій були відступлені відповідні права вимоги за договором банківського вкладу;

2) реалізацією майнових прав на суму коштів, що зберігаються на вкладному (депозитному) рахунку, відповідно до договору застави.

21. За вкладним (депозитним) рахунком юридичної особи-нерезидента, міжнародної організації можуть проводитись операції, пов'язані з:

1) відступленням власником такого рахунку на користь іншої особи-нерезидента права вимоги за договором банківського вкладу щодо виплати грошової суми (вкладу) у національній або іноземній валюті та процентів на неї. Грошові кошти з вкладного (депозитного) рахунку перераховуються на поточний рахунок у національній або іноземній валюті особи-нерезидента, якій були відступлені відповідні права вимоги за договором банківського вкладу;

2) реалізацією майнових прав на суму коштів, що зберігаються на вкладному (депозитному) рахунку, відповідно до договору застави.

22. За вкладним (депозитним) рахунком представництва юридичної особи-нерезидента, яке не здійснює підприємницької діяльності, офіційного представництва, представництва іншої організації, відокремленого підрозділу юридичної особи-нерезидента, відокремленого підрозділу міжнародної організації, інвестора можуть проводитись операції, пов'язані з реалізацією майнових прав на суму коштів, що зберігаються на вкладному (депозитному) рахунку, відповідно до договору застави.

23. Банк відповідно до умов договору банківського вкладу перераховує нараховані проценти за вкладом (депозитом) вкладника, визначеного в абзаці першому пункту 18 розділу II цього Положення, на поточний рахунок цього вкладника або зараховує на поповнення вкладу (депозиту).

Нараховані проценти за вкладом (депозитом) суб'єкта господарювання або відокремленого підрозділу юридичної особи-нерезидента відповідно до умов договору банківського вкладу можуть перераховуватися банком на платіжні рахунки, відкриті цим вкладником у небанківського надавача платіжних послуг.

24. Грошові кошти на вкладний (депозитний) рахунок фізичної особи можуть бути внесені готівкою, перераховані з іншого власного вкладного (депозитного), поточного або платіжного рахунку і повертаються банком

готівкою або в безготівковій формі на зазначений у договорі рахунок вкладника для повернення коштів чи за заявою вкладника на інший його рахунок після закінчення строку, визначеного в договорі банківського вкладу, або настання інших обставин, визначених законодавством України чи договором банківського вкладу.

25. Банк зараховує на вкладний (депозитний) рахунок фізичної особи кошти, які надійшли на ім'я власника рахунку від іншої особи, якщо договором банківського вкладу не передбачено інше. Надання власником даних про свій вкладний (депозитний) рахунок іншій особі вважається наданням згоди власником рахунку на одержання грошових коштів від іншої особи.

26. Банк зараховує банківські метали на вкладний (депозитний) рахунок фізичної особи, перераховані з її поточного рахунку, і після настання обставин їх повернення, визначених договором банківського вкладу, повертає на поточний рахунок цього вкладника.

27. За вкладним (депозитним) рахунком фізичної особи можуть проводитись операції, пов'язані з:

1) відступленням власником такого рахунку на користь іншої особи-резидента права вимоги за договором банківського вкладу щодо виплати грошової суми (вкладу) у національній валюті та процентів на неї. Грошові кошти з вкладного (депозитного) рахунку перераховуються на поточний/платіжний рахунок у національній валюті особи-резидента, якій були відступлені відповідні права вимоги за договором банківського вкладу;

2) реалізацією майнових прав на суму коштів, що зберігаються на вкладному (депозитному) рахунку, відповідно до договору застави.

28. Банк відповідно до умов договору банківського вкладу перераховує нараховані проценти (дохід в іншій формі) за вкладом (депозитом) фізичної особи на її поточний/платіжний рахунок або зараховує на поповнення вкладу (депозиту), або виплачує вкладнику готівкою.

III. Операції з ощадними сертифікатами

29. Розміщення та погашення ощадних сертифікатів здійснюється лише банком України-емітентом. Банк самостійно розробляє форму ощадного сертифіката.

30. Ощадні сертифікати можуть бути виключно ордерними, у паперовій формі та номіновані в національній валюті, іноземній валюті або банківських металах.

Ощадні сертифікати мають містити обов'язкові реквізити, визначені Законом України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки".

31. Банки України видають ощадні сертифікати на певний строк (під проценти, передбачені умовами їх видачі).

Строк обігу ощадних сертифікатів устанавлюється від дати видачі сертифіката безпосередньо вкладнику (власнику сертифіката) до дати, з якої власник сертифіката отримав право вимоги за вкладом (депозитом).

32. Сертифікат, виданий на користь фізичної особи, отримує ця особа або уповноважена нею особа згідно із законодавством України.

33. Ощадний сертифікат, виданий на користь суб'єкта господарювання, юридичної особи-нерезидента, відокремленого підрозділу юридичної особи-нерезидента, представництва юридичної особи-нерезидента, яке не здійснює підприємницької діяльності, офіційного представництва, міжнародної організації, відокремленого підрозділу міжнародної організації, представництва іншої організації, інвестора, отримує в банку України його/її керівник або уповноважена ним особа.

34. Особа, зазначена в ощадному сертифікаті, має право передати право власності на такий сертифікат іншій особі лише шляхом вчинення повного (іменного) індосаменту.

Особливості переходу прав на цінні папери та прав за цінними паперами встановлюються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та/або правочином щодо таких цінних паперів.

35. Розрахунки за ощадними сертифікатами для фізичних осіб здійснюються з дотриманням вимог валютного законодавства як у готівковій, так і в безготівковій формі:

1) у національній валюті, якщо ощадний сертифікат номінований в національній валюті;

2) в іноземній валюті, якщо ощадний сертифікат номінований в іноземній валюті;

3) у банківських металах (без фізичної поставки або з фізичною поставкою), якщо ощадний сертифікат номінований у банківських металах.

36. Розрахунки за ощадними сертифікатами для суб'єкта господарювання, юридичної особи-нерезидента, відокремленого підрозділу юридичної особи-нерезидента, представництва юридичної особи-нерезидента, яке не здійснює підприємницької діяльності, офіційного представництва, міжнародної організації, відокремленого підрозділу міжнародної організації, представництва іншої організації, інвестора здійснюються лише в безготівковій формі з дотриманням вимог валютного законодавства:

1) у національній валюті, якщо ощадний сертифікат номінований в національній валюті;

2) в іноземній валюті, якщо ощадний сертифікат номінований в іноземній валюті;

3) у банківських металах (без фізичної поставки), якщо ощадний сертифікат номінований у банківських металах.

37. Банк України-емітент здійснює погашення пред'явленого вкладником оригіналу ощадного сертифіката та виплату процентів за ним за умови настання строку вимоги за вкладом (депозитом) для:

1) фізичних осіб як у готівковій, так і в безготівковій формі;

2) осіб, визначених у пункті 36 розділу III цього Положення, лише в безготівковій формі.

38. Банк України-емітент зобов'язаний сплатити суму вкладу (депозиту) та процентів за ощадним сертифікатом, строк одержання вкладу (депозиту) за яким прострочено, під час пред'явлення оригіналу ощадного сертифіката в банк, що його розмістив.

39. Банк України-емітент здійснює погашення ощадних сертифікатів та виплату процентів за ними:

1) у національній валюті, якщо ощадні сертифікати були номіновані в національній валюті;

2) в іноземній валюті, якщо ощадні сертифікати були номіновані в іноземній валюті, або за письмовою заявою вкладника (власника сертифіката) чи особи, уповноваженої на здійснення цієї операції, – у національній валюті за курсом Національного банку на дату закінчення строку, що зазначений в ощадному сертифікаті;

3) у банківських металах, якщо ощадні сертифікати були номіновані в банківських металах (для фізичних осіб без фізичної поставки або з фізичною поставкою, для осіб, визначених у пункті 36 розділу III цього Положення, без фізичної поставки), або за письмовою заявою вкладника (власника сертифіката) чи особи, уповноваженої на здійснення цієї операції, – у національній валюті за курсом Національного банку на дату закінчення строку, зазначеного в ощадному сертифікаті.

40. Бухгалтерський облік операцій з ощадними сертифікатами здійснюється банком за балансовими та позабалансовими рахунками Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 11 вересня 2017 року № 89 (зі змінами).

41. Порядок заповнення, зберігання, обліку та знищення бланків ощадних сертифікатів здійснюється відповідно до внутрішніх документів банку.